

47. Dil ve Konuşma Güçlüğü Olan İlkokul Öğrencilerinin Yaratıcı Drama Yöntemiyle İletişim Becerilerinin Geliştirilmesi¹

Emine BALCI²

Nihal ÇELEN³

APA: Balcı, E. & Çelen, N. (2023). Dil ve Konuşma Güçlüğü Olan İlkokul Öğrencilerinin Yaratıcı Drama Yöntemiyle İletişim Becerilerinin Geliştirilmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (37), 777-789. DOI: 10.29000/rumelide.1405794.

Öz

Bu araştırmada, dil ve konuşma güçlüğü olan ilkokul öğrencilerinin yaratıcı drama yöntemiyle iletişim becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden “Ön test-son test kontrol gruplu model” kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem doğrultusunda araştırmanın çalışma grubunu Antalya ili Alanya ilçesinde yer alan bir ilkokulun 2021-2022 eğitim öğretim yılında eğitim alan 12 öğrenci oluşturmaktadır. Deney grubunun belirlenmesinde seçilen okulda bulunan ve RAM tarafından ‘Dil ve konuşma güçlüğü’ tanısı konulan 6 ilkokul öğrencisi; kontrol grubunu ise seçilen okulda bulunan RAM tarafından herhangi bir tanı konulmamış ve çalışma grubuna dâhil edilen öğrencilerin sınıfında olan 6 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada ön test-son test kontrol gruplu deneysel model kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak Ersanlı ve Balcı (1998) tarafından geliştirilen ve Karatekin, Sönmez ve Kuş (2012) tarafından düzenlenen ‘İletişim Becerileri Ölçeği’ kullanılmıştır. Ayrıca ölçekten elde edilen sonuçların ve araştırma sürecinin daha iyi incelenmesi adına yapılan uygulamalar video kaydına alınmıştır. Verilerin toplanma süreci haftada bir gün ve günde iki saat olmak üzere toplamda 14 hafta sürmüştür. Verilerin analizinde SPSS 22.0 programı kullanılmıştır. Verilerin analizi frekans, yüzde, Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi ile incelenmiştir. Verileri desteklemek adına araştırmacı tarafından yapılan gözlemler içerik analizine tabi tutulmuştur. Sonuç olarak yaratıcı drama yöntemiyle dil ve konuşma güçlüğü tanısına sahip bireylerin iletişim becerilerinin olumlu yönde etkilendiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Dil ve Konuşma Güçlüğü, Yaratıcı Drama Yöntemi, İletişim Becerileri, İlkokul.

¹ Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin, Oran: %5

Etik Şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 03.11.2023-**Kabul Tarihi:** 20.12.2023-**Yayın Tarihi:** 21.12.2023; **DOI:** 10.29000/rumelide.1405794

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme

² Doç. Dr., Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Eğitimi ABD / Assoc. Prof., Alanya Alaaddin Keykubat University, Faculty of Education, Department of Classroom Education (Antalya, Türkiye), emine.balci@alanya.edu.tr, **ORCID ID:** 0000-0003-1994-6819, **ROR ID:** https://ror.org/01zxaph45, **ISNI:** 0000 0004 5896 2261

³ YL Öğrencisi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Eğitim Enstitüsü, Sınıf Eğitimi ABD / MA Student, Alanya Alaaddin Keykubat University, Graduate School of Education, Department of Classroom Education (Antalya, Türkiye), nihalcelen7@gmail.com, **ORCID ID:** 0000-0002-3093-1792, **ROR ID:** https://ror.org/01zxaph45, **ISNI:** 0000 0004 5896 2261

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Improving the Communication Skills of Primary School Students With Language and Speech Difficulties By Creative Drama Method⁴

Abstract

This research aimed to improve the communication skills of primary school students with language and speech difficulties through creative drama method. Purposeful sampling method was used to determine the study group of the research. In line with this method, the study group of the research consists of 12 students studying in a primary school in the Alanya district of Antalya in the 2021-2022 academic year. In determining the experimental group, 6 primary school students from the selected school and diagnosed with 'Language and speech difficulties' by RAM; The control group consists of 6 students who were not diagnosed by the RAM at the selected school and who were in the class of the students included in the study group. An experimental model with pretest-posttest control group was used in the research. 'Communication Skills Scale' developed by Ersanlı and Balci (1998) and edited by Karatekin, Sönmez and Kuş (2012) was used as a data collection tool. In addition, the applications were video recorded in order to better examine the results obtained from the scale and the research process. The data collection process took 14 weeks in total, one day a week and two hours a day. SPSS 22.0 program was used to analyze the data. Data analysis was examined using frequency, percentage, Mann-Whitney U test and Kruskal-Wallis test. In order to support the data, the observations made by the researcher were subjected to content analysis. As a result, it was observed that the communication skills of individuals diagnosed with language and speech difficulties were positively affected by the creative drama method.

Keywords: Language and Speech Difficulties, Creative Drama Method, Communication Skills, Primary school

Giriş

Tüm insanlar ana rahmine düştüğü ilk andan itibaren, bulunduğu ortamlarda ihtiyaçlarını karşılamak; yani yaşamını devam ettirebilmek için kendini ifade etme ve birbirini anlama gereksinimi duyar. Bu ifade etme ve anlama süreci çok boyutlu bir kavram olan 'iletişim' sürecini kapsar.

İletişim, "bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma süreci" olarak tanımlanabilir. Bireyler, kendisini ve çevresini daha iyi tanıyabilmek, anlayabilmek, çevresindeki kişilerle olumlu ilişkiler kurabilmek, öğrendiklerini diğer bireylere ve kendisinden sonra gelen kuşaklara ulaştırabilmek için sürekli bir iletişim süreci içerisinde bulunur (Demiray, 2007; Dökmen, 2002).

Gürgen'in (1997) de belirttiği gibi sözlü olarak iletişim yeteneği, iyi bir konuşma becerisi, kelime dağarcığı, düzgün cümle oluşturma, sözcüklerin uygun sıralanışı, doğru kelime seçimi gibi unsurları içinde barındırır. Bu noktada da en mühim iletişim aracı 'dil'dir. Dil, tüm iletişim sürecinin temelini

⁴ It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Similarity Report: Received - Turnitin, Rate: 5

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, **Article Registration Date:** 03.11.2023-**Acceptance Date:** 20.12.2023-**Publication Date:** 21.12.2023; DOI: 10.29000/rumelide. **ROR ID:** <https://ror.org/01zxaph45>, **ISNI:** 0000 0004 58962261

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

oluşturan ana unsurdur. Çünkü dilin bilgileri, duyguları, düşünceleri aktarmak amacıyla konuşmayı kullanarak bireyi sosyal açıdan konumlandırabilen bir işlevi vardır. Bu işlevi gerçekleştirirken konuşma; kişilerin kendini ifade etmesini, birbirleriyle iletişime geçmesini ve ortak bir yaşamı paylaşmasını sağlar. Bu açıdan dil ve konuşma becerilerinin gelişimi zihinsel, fiziksel ve duygusal gelişimle de bir bütün halindedir. Bu gelişim alanlarından herhangi birindeki sorun diğer alanları etkilediği gibi dil ve konuşma becerisini de etkileyecektir (Yalçın ve Şengül, 2007).

Literatürde dil ve konuşma güçlüğü olarak adlandırılan bu durum kişilerin günlük yaşantısını önemli ölçüde etkilemektedir. Dilin kişiyi sosyal olarak konumlandırabilen bir işlevi olduğu düşünüldüğünde dil kazanımı ve devamındaki dil edinim sürecinde yaşanan bir sorun kişinin, diğer gelişim alanlarını da olumsuz etkileyecektir.

‘Dil ve Konuşma Güçlüğü’, konuşmanın akıcılığında, ritminde, ses tonunda ve şiddetinde, seslerin çıkış yerlerinde, ses, hece veya sözcüklerin oluşumunda ve kelimelerin anlamlarında bir sorun olması halinde ortaya çıkar. Bu sorun sonucunda, sözlü iletişimde farklı nedenlere sahip terslikleri beraberinde getirir. Bu terslikler dili, yazılı ve sözlü iletişimde kullanmak için bir araç haline getirebilme, konuşmayı seviyeye uygun olarak öğrenebilme ve iletişim öğelerinde yaşanan zorlukların kişinin sosyal hayatında ve eğitim yaşantısında negatif etkilere yol açmasına neden olur. Dil ve konuşmada oluşan bu sorunun nedenleri konuşma uzuvları, olgunlaşma, duygusal durum, zeka, işitme, sağlık gibi bireyden kaynaklanan nedenler olabileceği gibi güdüleme, uyarım, teşvik, konuşmayı öğretmede kullanılan metot gibi çevresel faktörler de olabilir (Özgür, 2003). Mevcut etkenlere bakıldığında dil ve konuşma güçlüğüne neden olan metot faktörü diğer etkenlere göre çok daha geniş bir alanı kapsamaktadır. Öyle ki bireysel farklılıkların da önem arz ettiği bu tür güçlüklerde kullanılan metodun farklılaştırılması öğrenmenin çeşitliliğine hitap ederek öğrenmeyi de kolaylaştıracaktır.

Her insanın öğrenme biçimi birbiriyle aynı değildir. Bu yüzden bazı insanlarda kullanılan geleneksel yöntemler dil ve konuşma öğretiminde etkili olmayabilir. Günümüzde bu farklılığa hitap eden farklı yöntem ve teknikler bulunmaktadır. Bu yöntemlerden biri de yaratıcı drama yöntemi’dir. Yaratıcı drama içerdiği geniş ve farklı alanlara hitap eden öğretim teknikleri sayesinde dil ve konuşma güçlüğü olan bireylerin farklılıklarına hitap edebilecek etkinlikleri içerisinde barındırmaktadır.

‘Yaratıcı Drama Eğitimi’, belli gayelerin gerçekleştirilmesi için, ‘Isınma, Canlandırma ve Değerlendirme’ kısımlarından oluşan, bir liderle birlikte grupla yapılan, yaş ve tema kısıtlaması olmaksızın doğaçlama, rol oynama vb. drama ve tiyatro tekniklerinin kullanıldığı atölye çalışmalarıdır (Akdemir ve Karakuş, 2016; San, 1996). Özellikle günümüz eğitim programının dayanağı ‘Yapılandırmacı Eğitim’e uygun olmasından dolayı derslerde bir yöntem olarak da kullanılmaktadır.

Öğretimde kullanılan yaratıcı drama yöntemi, bireyin öğrenmesi gereken somut veya soyut olan konularla ilgili ona birebir yaşam deneyimleri sunacak, kurduğu ilişkileri eyleme dönüştürmesini sağlayacak ve kendine özgü çıkarımlara ulaşmasını sağlayacaktır. Bu sayede öğrenci özellikle soyut konuları daha anlaşılır hale getirir, yakından inceler, yapılandırır ve içselleştirir. Kısacası öğrenci drama yöntemiyle elde ettiği bilgileri doğrudan almak yerine; duygu ve düşünceleriyle zenginleştirdiği bilgiyi aktif olarak kullanıp bir yaşantı biçimi haline getirmiş olur (Selvi, 1999).

Dolayısıyla yaratıcı drama, kişinin hem kendisiyle hem de çevresiyle birebir ilişki kurduğu sosyal bir süreç olarak düşünüldüğünde iletişim bu sosyal sürecin temelini oluşturur. Bu açıdan bakıldığında yaratıcı drama’nın iletişim sürecinde üstlendiği bazı roller vardır. Bunlar:

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

- Yaratıcı drama sürecinde herhangi bir kısıtlamanın bulunmaması, bireyde emniyet ve rahatlama hissi oluştururken, devam eden süreç içerisinde kişinin hislerini ve düşüncelerini daha özgür ve kolay biçimde anlatmasını sağlar (Akyol, 2003).
- Yaratıcı drama, bireylerin çeşitli rollere bürünerek, grup içinde sürekli bir etkileşim ve iletişim halinde olmalarını sağlar. Bu süreç içerisinde bireyler, buldukları farklı roller sayesinde empati kurabilir (Erdoğan, Arslantaş ve Kurnaz, 2018).
- Yaratıcı drama, her türlü varlığı ve kimliği roller üzerinden görselleştirir. Bu sayede birey girdiği role uygun olarak o role ait hisleri, fikirleri, varlıkları ve bürünülen diğer rollerle olan etkileşimleri tanıyıp anlamlandırabilme olanağı elde eder (O’Neil ve Lambert, 1991; Önder 1999).
- Bireyler yaratıcı drama sürecinde farklı his dünyalarını tadarken bu hislerin nedenlerine de ulaşır (Erdoğan ve Yıldırım, 2016).
- Yaratıcı drama, bireylerin kendini anlatabilme, dinleme, anlama, konuşma, yazma, okuma gibi mühim iletişim öğelerini tecrübe ederek gelişim sağlamalarına yardımcı olur (Üstündağ, 2007).

Yaratıcı dramanın katkılarını bakıldığında bu katkıların iletişim becerisini doğrudan etkileyen etkenler olduğu görülmekte ve yaratıcı drama eğitiminin iletişim sürecinde sorun yaşayan dil ve konuşma güçlüğü olan bireyler üzerinde olumlu etkisi olacağı düşünülmektedir. Ancak alanyazına bakıldığında bu konuda yapılmış araştırma sayısının oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Bu yüzden dil ve konuşma güçlüğü olan ilkökul öğrencileri üzerinde yaratıcı drama eğitiminin etkisinin araştırıldığı bu çalışma alanyazına sağlayacağı katkı açısından da önem arz etmektedir.

Bu araştırmanın amacı; dil ve konuşma güçlüğü olan ilkökul öğrencilerinin drama yöntemiyle iletişim becerilerini geliştirmektir. Belirtilen amaç doğrultusunda araştırmanın problemi ‘Dil ve konuşma güçlüğü olan ilkökul öğrencilerinin iletişim becerileri drama yöntemiyle geliştirilebilir mi?’ olarak belirlenmiştir. Araştırma problemine dayalı olarak belirlenen alt araştırma problemleri aşağıda belirtilmiştir.

1. İletişim Becerileri ön test sonuçları açısından deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. İletişim Becerileri son test sonuçları açısından deney ve kontrol grupları sonuçları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Sınıf düzeyleri bakımından deney grubunun ön test sonuçları arasında anlamlı bir fark var mı?
4. Sınıf düzeyleri bakımından deney grubunun son test sonuçları arasında anlamlı bir fark var mı?

Yöntem

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden “Ön test-son test kontrol gruplu model” kullanılmıştır. Ön test-son test kontrol gruplu modelde katılımcılar, çalışmanın öncesinde ve sonrasında uygulamanın etkililiği ile alakalı olarak analiz edilirler. Ayrıca çalışmaya, deneysel uygulamaya maruz bırakılmayan ancak deney grubuyla benzer niteliklere sahip bir de kontrol grubu alınır. Deney grubu içerisinde uygulamanın etkililiği ön test ve son test ile ölçülürken; kontrol grubu ve deney grubu arasında da ön testler ve son testler ile karşılaştırma yapılır (Karasar, 1999; Büyüköztürk, 2001). Araştırmanın deneysel bir çalışma olması nedeniyle ve çalışmaya alınan dil ve konuşma güçlüğüne sahip deney grubu öğrencilerinin iletişim becerileri seviyesinin herhangi bir öğrenme güçlüğü tanısı olmayan kontrol grubu öğrencilerinin iletişim becerileri seviyesine yaklaşması hedeflendiği için bu model seçilmiştir.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Araştırma Grubu

Çalışma grubunun seçiminde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemi, derinlemesine incelenmesi gereken bir konuda ayrıntılı incelemeler yapılmasına olanak sağlayan bir örnekleme yöntemidir. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniğinde ise araştırmacı tarafından önceden belirlenmiş ölçütleri karşılayan durumların çalışılmasıdır. Bu yüzden araştırma çalışma grubu oluşturulurken ölçüt olarak dil ve konuşma güçlüğüne sahip ilkokul öğrencileri arasından seçim yapılmıştır. Ayrıca çalışma, öğrencilerin uygulamalara her hafta düzenli olarak katılımını gerektirdiği için çalışma grubu öğrencilerinin aynı okulda eğitim görmesi bir diğer ölçüt olarak söylenebilir. Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Antalya ili Alanya ilçesinde bir devlet okulunda eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın deney grubunu 'dil ve konuşma güçlüğü' tanısına sahip bir 2. sınıf öğrencisi, üç 3. Sınıf öğrencisi ve iki 4. Sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 6 öğrenci oluşturmaktadır.

Çalışmanın kontrol grubunu oluşturan çocukların seçiminde aranan kriterler ise öğrencinin dil ve konuşma güçlüğü tanısı dahil olmak üzere herhangi bir öğrenme güçlüğü tanısına sahip olmaması ve ilkokul düzeyinde eğitim görüyor olmasıdır. Araştırmanın kontrol grubunu bir 2. sınıf öğrencisi, üç 3. Sınıf öğrencisi ve iki 4. Sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 6 öğrenci oluşturmaktadır. Bağımsız değişkenin etkisinin açıkça ortaya konulabilmesi için kontrol grubuna alınan öğrencilerin deney grubu öğrencileriyle cinsiyet, sınıf düzeyi ve deney grubunda bulunan öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görüyor olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca çalışma grubuna alınan deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ailelerinin benzer ekonomik seviyede olması bir diğer kriter olmuştur. Çalışma grubuna katılan öğrencilerin sınıf rehber öğretmenleriyle görüşülerek kontrol grubuna alınacak öğrencilerin deney grubuna göre sınıf içerisinde akranlarıyla ve öğretmeniyle kurduğu sosyal iletişimin ve uyum davranışlarının daha iyi düzeyde gözlemlenmiş olmasına dikkat edilerek seçilmesi bir diğer kriter olarak söylenebilir. Bu farklılığın uygulama öncesi yapılacak olan İletişim Becerileri Envanteri ön testiyle de desteklenerek geçerlik ve güvenilirlik artırılması amaçlanmıştır. Örneğin deney grubunda alınan Ö1'in sınıfında bulunan ve herhangi bir tanısı olmayan, aynı cinsiyet ve yaşta, benzer ekonomik düzeyde olan ancak akranlarıyla ve öğretmeniyle olan sosyal iletişimi ve uyum davranışları Ö1'e göre daha iyi düzeye sahip olan bir öğrenci çalışmanın kontrol grubuna dahil edilmiştir.

Tablo 1. Deney Grubu ve Katılımcılar Grubu Tablosu

Deney Grubu				Kontrol Grubu			
Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş	Sınıf Düzeyi	Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş	Sınıf Düzeyi
Ö1	Erkek	8	2. Sınıf	Ö1	Erkek	8	2. Sınıf
Ö2	Erkek	9	3. Sınıf	Ö2	Erkek	9	3. Sınıf
Ö3	Erkek	9	3. Sınıf	Ö3	Erkek	9	3. Sınıf
Ö4	Kız	9	3. Sınıf	Ö4	Kız	9	3. Sınıf
Ö5	Erkek	10	4. Sınıf	Ö5	Erkek	10	4. Sınıf
Ö6	Erkek	10	4. Sınıf	Ö6	Erkek	10	4. Sınıf

Verilerin Toplanması

Çalışmaya başlamadan önce Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi yoluyla izinler için başvuru yapılmış ve öğrenci velilerine etik kurul izni gönderilmiştir. Daha sonra Alanya İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden ve velilerden gerekli izinler alınarak araştırmanın uygulama boyutuna geçilmiştir. Çalışma grubunun seçiminde araştırmanın amacına bağlı olarak ölçüt örnekleme yolu tercih edilmiştir.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Ardından okulun rehberlik birimiyle görüşülerek ‘Dil ve Konuşma Güçlüğü’ tanısı olan öğrenciler belirlenmiştir. İlk aşamada yedi öğrenciye ulaşılmış ancak bir öğrencinin dil ve konuşma güçlüğü tanısı RAM tarafından yenilenmediği için araştırmaya dâhil edilmemiş ve araştırmaya altı öğrenci ile devam edilmiştir. Rehber öğretmen ve sınıf öğretmenleriyle birlikte bu altı öğrencinin ders programları incelenmiş ve ders saatlerinin dışında olacak şekilde haftada bir gün ve günde iki saat olmak üzere ‘Yaratıcı Drama Planı’ hazırlanmış ve uygulama saatleri belirlenmiştir. Uygulamaya başlamadan önce araştırmacı okul rehberlik öğretmeni ve öğrencilerin sınıf öğretmenleriyle görüşüp öğrenci hakkında bilgi edinerek süreç içerisinde uygulanacak bir oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak nicel araştırma tekniklerinden olan anket kullanılmıştır. Kullanılan İletişim Becerileri anketi Ersanlı ve Balci (1998) tarafından geliştirilmiştir. Anket iki kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda öğrencilere dair kişisel sorulara yer verilmiştir. Bu bölümde öğrencilerin cinsiyetleri, sınıf seviyeleri, ebeveynlerin eğitim seviyeleri, birinci döneme ait dönem sonu Türkçe dersi not ortalaması veya bir önceki seneye ait yıl sonu Türkçe dersi not ortalaması, bir yıl içerisinde okudukları kitap adedi ve bir gün içerisinde kitap okumaya, televizyon izlemeye ve bilgisayar kullanmaya ayırdıkları zamanlar dakika ve saat cinsinden sorulmuştur. İkinci kısımda; Ersanlı ve Balci (1998), tarafından geliştirilen ve üç bölümden (zihinsel, duygusal, davranışsal) oluşan beşli Likert tipi olan, toplamda 45 maddelik “İletişim Becerileri” ölçeği; ilkökul öğrencilerinin bazı soruları anlayamaması üzerine Karatekin, Sönmez ve Kuş (2012) tarafından gerekli güvenilirlik analizlerinin yapılmasının ardından ölçeğin 11 maddesi (3,4,5,9,23,24,27,32,35,37,42) çıkarılmıştır. Bu maddelerin çıkarılmasıyla ölçek 34 soruya indirilmiştir. Bu araştırmada Ersanlı ve Balci, tarafından geliştirilen “İletişim Becerileri” ölçeğinin Karatekin, Sönmez ve Kuş tarafından 34 soruya indirgenmiş hali kullanılmıştır. Ölçek beşli Likert tipi derecelendirme ölçeği olup “hiç katılmıyorum” (1), “katılmıyorum (2)”, “kararsızım (3)”, “katılıyorum (4)” “tamamen katılıyorum (5)” şeklinde derecelendirilmiştir. Ancak ölçekte yer alan sorular bazı ilkökul öğrencilerin anlayabileceği seviyede olmadığı için bu sorularda araştırmacı soruyu daha basit ifadelerle öğrencilere sözel olarak açıklamıştır.

Verilerin analizi

“İletişim Becerileri Envanteri” ile ulaşılmış olan verilerin çözümlenmesinde SPSS 22.0 (Statistical Package For Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Analiz ve değerlendirmelerde, değişkenler arasındaki ilişkilerin açıklanması için ise frekans, yüzde, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testinden yararlanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Bulgular ve yorum

Bu kısımda çalışmada veri toplamak amacıyla kullanılan anketlerden elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Veriler alt problemler doğrultusunda incelendikten sonra alanyazında yer alan bulgular ışığında yorumlanmıştır.

Deney grubuna yaratıcı drama uygulaması yapılmadan önce ve deney grubuna eş değer seçilmiş kontrol gruplarına süreç başında “İletişim Becerileri Envanteri” uygulanarak deney grubunun ve kontrol grubunun ön test puanları arasında fark olup olmadığı Mann Whitney U Testi ile, sınıf düzeyleri arasında fark olup olmadığı ise Kruskal Wallis Testi ile incelenmiştir.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Tablo 2. Deney ve Kontrol Gruplarının Başarı Testinden Aldıkları Ön Test Puanlarının Karşılaştırılması İle İlgili Bulgular

	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Mann-Whitney U	P
Deney Grubu	6	8,50	51,00		
Kontrol Grubu	6	5,75	34,50	13,000	0,205
Toplam	12				

Tablo 2’de görüldüğü üzere, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin ön başarı testi bakımından aralarında bulunan farkla ilgili U değeri 13,000 olup $p > 0,05$ önem düzeyinde olduğu için aralarında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Yaratıcı drama eğitimi uygulanmasından sonra elde edilen, deney grubu ve kontrol gruplarına ait son test puanları ise şu şekildedir;

Tablo 3. Deney ve Kontrol Gruplarının Başarı Testinden Aldıkları Son Test Puanlarının Karşılaştırılması İle İlgili Bulgular

	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Mann-Whitney U	P
Deney Grubu	6	9,5	57,00		
Kontrol Grubu	6	3,5	21,00	,000	0,004
Toplam	12				

Tablo 3’te araştırmanın deney ve kontrol gruplarının belirlenme sürecinde birbirlerinden anlamlı bir farka sahip olup olmadıklarının belirlenmesi için son test çalışmasında İletişim Becerileri Envanteri uygulanmış olup deney ve kontrol gruplarının son test puan ortalamaları Mann-Whitney U testi ile karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlara bakılarak deney grubunun aritmetik ortalaması 9,5; kontrol grubunun aritmetik ortalaması 3,5 olarak tespit edilmiş olup sıra ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığa ulaşılmıştır ($p = 0,004$; $p < 0,05$). Bu sonuçlara göre İletişim Becerileri Envanteri son test bulgularında deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir farklılık vardır. Gruplar cinsiyet ve yaş bakımından benzer yapıda olsa da sosyal iletişim açısından birbirinden farklı yapıdadır. Analiz sonuçlarına göre deney ve kontrol gruplarının iletişim becerilerinde anlamlı sonuçlara ulaşılmıştır ($U = ,000$, $p < 0,05$). Bu sonuçlarda deney grubunun iletişim becerilerinin kontrol grubuna göre daha üst düzey olduğu görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre dil ve konuşma güçlüğü tanısı olan deney grubuna ait son test sonuçlarının ön test sonuçlarına göre olumlu bir fark gösterdiği ve deney grubu sonuçlarının kontrol grubu sonuçlarına göre oldukça iyi olduğu görülmektedir. Yaratıcı Drama ile iletişim becerileri geliştirilmeye çalışılan deney grubunun sınıf seviyesine göre farklılaşp farklılaşmadığı, öntest ve sontest sonuçlarına uygulanan Kruskal Wallis testiyle Tablo 4 ve Tablo 5’de verilmeye çalışılmıştır.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Tablo 4. Deney Grubunun Başarı Testinden Aldıkları Ön Test Puanlarının Sınıf Düzeylerine Ait Kruskal Wallis Analizi Sonuçları

Sınıf Düzeyi	N	X	S.S.	Sıra Ortalaması	Kruskal Wallis	
					X ²	p
İkinci Sınıf	1	3,5882	-	5,00	2,451	,294
Üçüncü Sınıf	3	3,2647	,25471	2,33		
Dördüncü Sınıf	2	3,7647	,74870	4,50		

Tablo 4'te verileri gösterilen Kruskal Wallis analizi, katılımcıların ön test sonuçlarının sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farkı olup olmadığını belirlemek için yapılmıştır. Bu testler sonucunda deney grubuna yapılan iletişim becerileri ölçeğinin sonuçları incelenmiş ve sınıf seviyeleri arasında anlamlı bir farka ulaşılamamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 5. Deney Grubunun Başarı Testinden Aldıkları Son Test Puanlarının Sınıf Düzeylerine Ait Kruskal Wallis Analizi Sonuçları

Sınıf Düzeyi	N	X	S.S.	Sıra Ortalaması	Kruskal Wallis H	
					X ²	p
İkinci Sınıf	1	4,2647	-	4,00	,095	,953
Üçüncü Sınıf	3	4,1275	,25014	3,33		
Dördüncü Sınıf	2	4,2500	,60312	3,50		

Tablo 5.'te gösterilen Kruskal Wallis testi katılımcıların son test sonuçlarının sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farkı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu testler sonucunda deney grubuna yapılan iletişim becerileri ölçeğinin sonuçları incelenmiş ve öğrencilerin sınıf seviyeleri arasında anlamlı bir farka ulaşılamamıştır. Ancak Tablo 4'te görülen deney grubunun ön test puanlarının sınıf düzeylerine göre Kruskal Wallis Analizi sonuçları ile Tablo 5'te görülen deney grubunun başarı testinden aldıkları son test puanlarının sınıf düzeylerine göre Kruskal Wallis Analizi sonuçları arasında önemli farklılıklara ulaşılmıştır. Bu durum geleneksel eğitim yöntemlerinin yerine Yaratıcı Drama yönteminin iletişim becerilerini geliştirdiğini göstermektedir.

Araştırmacının öğretmenlerle yaptığı görüşme sonucunda yaratıcı drama eğitimi süreci boyunca öğrencilerin birbirine karşı kullandığı dilin olumlu yönde gelişim gösterdiği sınıf rehber öğretmenleri tarafından belirtilmiştir. Bu gelişimin yanı sıra çocukların sınıf içinde daha çok söz hakkı aldığı, düşüncelerini anlatmada daha az zorlandığı, kendini ifade etmeye daha istekli olduğu, çalışmanın öncesine nazaran grup çalışmalarında kendini daha çok gösterebildiği ve empati kurulması gereken durumlara daha çabuk ayak uydurabildiği öğretmenleri tarafından gözlemlenmiş olan diğer verilerdir. Bu verilere bakıldığında deney grubu öğrencilerinin topluluk önünde konuşma konusunda olumlu gelişme gösterdiği görülmektedir. Ayrıca yapılan çalışma sürecinde ve sonrasında öğrencilerin kitap okuma oranlarında artış olduğu hem sınıf öğretmenlerince hem de kullanılan iletişim becerileri anketinde açıkça görülmektedir. Deney grubunun sürece başlamadan önce okuduğu kitap sayısı ortalama 5-10 arası iken süreç sonunda bu sayı 25-50 arasına çıkmıştır. Kitapların yazılı iletişimin bir aracı olduğu göz önüne alındığında yaratıcı dramının sadece sözlü iletişime değil yazılı iletişime de katkısı olduğu söylenebilir.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Sonuç ve Öneriler

Çalışmanın deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesinde kendini ifade etme, çevresiyle ilişki geliştirme, grup karşısında konuşma, doğru iletişim kurma, empati yapabilme gibi bazı becerileri kazanmada ve sergilemede önemli derecede zorluk yaşadığı gözlemlenmiştir. Deney grubuna uygulanan yaratıcı drama uygulamalarının bu zorlukları gidermede etkili olduğu bu araştırma ile görülmüştür.gökçea

Araştırmada elde edilen sonuçlar yaratıcı drama uygulamalarının hem yazılı hem de sözlü iletişime ve dil becerilerine (Akoğuz, 2002; Er, 2003; Fenli, Acar ve Şahin, 2009; Gökçearsan Çiftçi ve Altınova, 2017; Gönen ve Dalkılıç, 2000; Hendy ve Toon, 2001; Rances, 2005), başkalarını dinleme becerilerine (Öztürk, 2001), , iletişim sürecinin bir parçası olan göz teması kurma becerisine (Öztürk, 2001) olumlu yönde etki ettiği sonucuna ulaşılan diğer çalışmalarla da desteklenmektedir.

Daha genel bir alanyazın taraması yapıldığında ise yaratıcı drama uygulamalarının, iletişim ve sosyal becerilerin oluşumu-gelişimi sürecinde olumlu etkiler sağladığı açıkça görülmektedir (Aslan, Erbay ve Saygın, 2010; Ballou, 2000; Bolton, 1985; Ceylan ve Ömeroğlu, 2007; Çevik, 2006; Duatepe -Ubuz, 2004; Kaf-Hasırcı, Bulut ve Saban, 2007; Kara ve Çam, 2007; Karacil-Kılıçaslan ve Yayla, 2018; Karateke, 2006; Kelner, 1993; Kılıç, 2012; McNaughton, 2004; Öztürk, 2006; Pomerantz, 2003; Uşaklı, 2011; Wardrope 2002; Yassa, 1999).

Colston (1985), yapısal gelişim bozukluğuna sahip farklı yaş düzeylerinde olan kişilere verilen yaratıcı drama uygulamalarının sözel ve sosyal iletişim becerileri üzerinde olumlu yönde etkilediğini ifade etmiştir. Netten (1995), ilkokul ikinci sınıfta eğitim gören öğrencilerle yaptığı çalışmasında rol oynama tekniği ve yaratıcı drama etkinliklerinin iletişim ve konuşma hatalarını azalttığını belirtmiştir (Akt. Özdemir, 2003).

Jackson ve Bynum (1997), duygusal sorunları ve davranış bozukluğu olan çocuklar üzerine yaptığı araştırmalarında bu çocukların sosyal ilişkilerine yaratıcı dramanın olumlu yönde etki ettiği sonucuna varmışlardır. Yassa (1997), öğrencilerin sosyal etkileşim becerilerini geliştirmek amacıyla yaratıcı drama eğitimi verdiği çalışmasında yaratıcı drama sayesinde öğrencilerin özgüvenlerinin geliştiğini ve haklarını savunma, duygularını kontrollü bir biçimde belirtebilme, empati yapabilme gibi becerileri kazandırmada oldukça etkili olduğunu belirtmiştir. Kempe (2003), araştırmasında yaratıcı dramanın kişinin konuşma ve dinleme becerilerini önemli ölçüde desteklediğini vurgulamıştır.

Akoğuz (2002) çalışmasında 9–13 yaşlarındaki öğrencilerle yaptığı yaratıcı drama çalışmalarının öğrencilerin iletişim becerilerine etkisini ölçmüştür. Çalışma neticesinde verilen yaratıcı drama eğitiminin çocukların sözlü iletişim kurma, dinleme ve sözsüz iletişim kurma becerilerini önemli oranda ilerlettiğini göstermiştir. Bayrakçı (2007), okul öncesi çocuklarında yaratıcı drama faaliyetlerinin iletişim becerilerini geliştirmesi üzerindeki etkisi ile ilgili yaptığı çalışmasında, yaratıcı drama metodunun okul öncesi dönemi öğrencilerinin iletişim becerilerine olumlu yönde katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır.

Öztürk (2006), yaratıcı drama metoduyla yapılan tiyatro dersinin öğretmen adaylarının sözlü iletişim becerilerine etkisini araştırdığı çalışmasında, yaratıcı drama yöntemiyle tiyatro derslerinin yapıldığı deney grubunun sözlü iletişim becerilerinin, geleneksel yöntemle tiyatro derslerinin yapıldığı kontrol grubunun sözlü iletişim becerilerine göre önemli derecede fark yarattığı sonucuna varmıştır.

Yapılan bu çalışmadan elde edilen verilerin alanyazında yapılan çalışmalarla eş değer özellik gösterdiği ve dil konuşma güçlüğü olan öğrenciler üzerinde yaratıcı dramanın olumlu etkisi gösterdiği söylenebilir.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124

e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

Yaratıcı drama uygulamasının dil ve konuşma güçlüğü tanısı olan ilkokul öğrencilerinin iletişim becerilerine etkisinin araştırıldığı bu çalışmada ise ulaşılan sonuçlar ve öneriler aşağıda belirtilmiştir:

- İletişim becerilerinin geliştirilmesi için yaratıcı drama eğitiminin, dil ve konuşma güçlüğü tanısı olan öğrencilere uygulanması tavsiye edilmektedir.
- Dil ve konuşma güçlüğünün azaltılmasında önemli etkenlerden biri de öğrencilerin uygulama boyunca düşüncelerini ifade ederken yargılanmaması ve bu sayede kendini özgürce ifade edebilmesidir. Bu yüzden bireylerin iletişim becerilerini geliştirmek için onlara düşüncelerini, duygularını ifade etmede özgür bir ortam sağlanması gerektiği göz ardı edilmemelidir.
- Yaratıcı dramanın dil ve konuşma güçlüğünü azaltmadaki etkisi oldukça yüksek olmasına rağmen tek başına yeterli değildir. İletişim becerilerini geliştirmek için ailenin bilinçli davranması ve dil konuşma terapistleri gibi çeşitli destekleri alması gereklidir.
- Yaratıcı dramanın sadece iletişime değil yapılacak uygulamalara bağlı olarak kitap okuma isteğine de olumlu etkisi olabileceği görülmüştür.
- Yaratıcı drama ile diğer öğrenme güçlüklerinin geliştirilmesi ile ilgili farklı yaş gruplarına ve örneklemelere de uygulamalar yapılmalıdır.
- Yaratıcı drama uygulaması sadece dil ve konuşma güçlüğü tanısına sahip bireyler için değil iletişim becerilerinde zorluk yaşayan tüm bireylere uygulanabilir.
- Yaratıcı dramanın etkisini belirlemeye yönelik araştırmaların kapsamı ve sayısı artırılmalıdır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Araştırmanın etik kurul izni Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Alanı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’nun 17.03.2022 tarih ve 01/01-02 numaralı kararla alınmıştır.

Yazarların Katkı Oranı

Çalışmada yazarlar eşit oranda katkıya sahiptir. Çıkar Çatışması Çalışma ile ilgili çıkar çatışması teşkil edebilecek bir durum ve ilişki bulunmamaktadır

Kaynakça

- Akdemir, H. & Karakuş, M. (2016). Yaratıcı Drama Yönteminin Akademik Başarı Üzerine Etkisi: Bir Meta-Analiz Çalışması. *International Journal of Active Learning*, 1 (2) , 55-67.
- Akoğuz, M. (2002). *İletişim Becerilerinin Geliştirilmesinde Yaratıcı Dramanın Etkisi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Arslan, E., Erbay, F. ve Saygın, Y. (2010). Yaratıcı Drama ile Bütünleştirilmiş İletişimBecerileri Eğitiminin Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin İletişim Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 1-8.
- Aslan, N. (Ed.). *Dramaya Çok Yönlü Bakış içinde*. Ankara: Oluşum Yayınları.
- Ballou, K. J. (2000). *The effects of a drama intervention on communication skills and learning attitudes of at-risk sixth grade students*. Unpublished PhD Dissertation,USA: Clemson University.

Adres | **Address**

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com

e-mail: editor@rumelide.com,

tel: +90 505 7958124

phone: +90 505 7958124

- Bayrakçı, M. (2007). *Okul Öncesinde Yaratıcı Drama Etkinliklerinin İletişim Becerilerinin Gelişmesi Üzerindeki Etkisi*. Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Büyüköztürk, Ş. (2001). *DeneySEL Desenler*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Bolton, G. (1985). Changes in thinking about drama in education. *Theory into Practice*, 24(3).
- Ceylan, Ğ. ve Ömeroğlu, E. (2007). Okulöncesinde Drama Dersinin Üniversite Öğrencilerine Katkısının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(3-4), 57-77.
- Cüceloğlu, D. (1992). *Yeniden İnsan İnsan*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çevik, H. (2006). *Çocuklara Yabancı Dil Öğretiminde Drama Tekniğinin Kullanımı*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Demiray, U. (2007). *Genel İletişim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Dominick, R. J. (1996). *The Dynamics of Mass Communication. International Edition: Mc Graw- Hill*.
- Dökmen, Ü. (2002). *İletişim Çatışmaları ve Empati*. Ankara: Sistem Yayıncılık.
- Duatepe, A. ve Ubuz, B. (2004). Drama Temelli Geometri Ders Planlarının Geliştirilmesine Uygulanması. *Sabancı Üniversitesi Eğitimde İyi Örnekler Konferansı*, 17-18 Ocak, Sabancı Üniversitesi, İstanbul.
- Er, A. (2003). Drama ve dil öğretimi: Dramanın sözlü dil öğretimine etkisi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 246-254.
- Erdem, A. (2011). İletişim Sürecinde Geri Bildirimin Önemi ve İletişime Katkısı. *Erciyes İletişim Dergisi*, 1 (3), 125-132.
- Erdoğan, F. K., Arslantaş, S. Ve Kurnaz, A. (2008). İlkokula Devam Eden Kaynaştırma Öğrencilerinin Sınıf İçi Etkinliklere Katılım Düzeyine Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisinin İncelenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*. 13(2), 199-212.
- Erdoğan, T., Yıldırım, M. (2016). Yaratıcı Drama Yönteminin İlkokul İkinci Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutumlarına Etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 11(1), 71-88.
- Fenli, A., Acar, V. ve Şahin, H. (2009, Ekim). *Drama Dersinin İletişim Becerilerine Katkısı (ÖZ)*. 18. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde sunulan sözlü bildiri. Ege Üniversitesi, İzmir. https://www.pegem.net/Akademi/bildiri_detay.aspx?id=101283
- Gökçe, O. (2006). *İletişim Bilimi İnsan İlişkilerinin Anatomisi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Gökçearslan Çifci, E , Altınova, H .H. (2017). Sosyal Hizmet Eğitiminde Yaratıcı Drama Yöntemiyle İletişim Becerisi Geliştirme: Ders Uygulaması Örneği. *İlköğretim Online*, 16 (4), 1384-1394. DOI: 10.17051/ilkonline.2017.342961
- Gönen, M. ve Dalkılıç, N. (2000). *Çocuk Eğitiminde Drama: Yöntem ve Uygulamalar*. İstanbul: Epsilon.
- Gürgen, H. (1997). *Örgütlerde İletişim Kalitesi*. İstanbul: Der Yayınevi. International Edition: Mc Graw- Hill.
- Hendy., L., Toon, L. (2001). *Supporting Drama and Imaginative Play In The Early Years*. Open University Press.
- Jackson, J.T., & Bynum, N. (1997). Drama: A Teaching Tool For Culturally Diverse Children. *Journal Of Instructional Psychology*, 24(3),158-168.
- Kaf-Hasırcı, Ö., Bulut, M. S. & İflazoğlu-Saban, A. (2008). Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Dramanın Bireysel Ve Akademik Kazanımlarına İlişkin Görüşleri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 3(6), 63-83.
- Kara, Y. ve Çam, F. (2007). Yaratıcı Drama Yönteminin Bazı Sosyal Becerilerin Kazandırılmasına Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 145-146.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

- Karacıl-Kılıçaslan, M. ve Yayla, A. (2018). Yaratıcı Drama Yönteminin ÖğretmenAdaylarının İletişim Becerilerine Etkisi. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi (UEAD)*, 2(2), 1-13.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (9. Basım), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karateke, E. (2006). *Yaratıcı Dramanın İlköğretim 1.Kademede 6.Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerine Olan Etkisi*. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Karatekin, K., Sönmez Ö. F., Kuş, Z. (2012). İlköğretim Öğrencilerinin İletişim Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 7(3).
- Kelner, B. L. (1993). *The Creative Classroom: A Guide for Using Creative Drama in the Classroom PreK-6*. Netherland. Heinemann Portsmouth.
- Kempe, A. (2003). The role of drama in the teaching of speaking and listening as the basis for social capital. *Research in Drama Education*, 8 (1), 65-78.
- Kılıç, B. (2012). İlköğretim Okullarında Uygulanan Mesleki Çalışmalarda Yaratıcı Drama Uygulamasının Öğretmenlerin İletişim Becerilerine Etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 7(14), 38-47.
- Köksal Akyol, A. (2003). Drama ve Dramanın Önemi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2), 179-190.
- Mcnaughton, M. J. (2004). Educational Drama İn The Teaching of Education For Sustainability. *Enviromental Education Research*, 10(2), 139-155.
- O'Neil, C. ve Lambert, A. (1991). *Drama Structures A Pratical Handbook for Teachers*. Chelpenman, England: Heinemann Educational Books, Inc.
- Önder, A. (1999). *Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama, Kuramsal Temellerle Uygulama Teknikleri ve Örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Özdemir, L. (2003). *Yaratıcı Drama Dersinin Duygusal Zekâ Gelişimine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özgür, İ. (2003). *Konuşma Bozuklukları ve Sağaltımı*. Adana: Nobel Kitabevi.
- Öztürk, A. (2001). Eğitim-Öğretimde Yeni Bir Yaklaşım: Yaratıcı Drama. *Kurgu Dergisi*, 18, 251-259. Erişim: <http://hdl.handle.net/11421/1424>
- Öztürk, A. (2006). Öğretmen Yetiştirmede Yaratıcı Drama Yöntemiyle İşlenecek Tiyatro Dersinin Öğretmen Adaylarındaki Sözel İletişim Becerilerine Etkileri. İkinci baskı. (Ed: H. Ö. Adıgüzel) *Yaratıcı Drama Yazıları 1985-1998*. Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Öztürk, A. (2006). Öğretmen Yetiştirmede Yaratıcı Drama Yöntemiyle İşlenecek Tiyatro Dersinin Öğretmen Adaylarındaki Sözel İletişim Becerilerine Etkileri. H. Ö. Adıgüzel (Ed.). *Yaratıcı Drama Yazıları 1985-1998*. Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative Research and Evaluation Methods* (3. Baskı). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Pomerantz, A. M., (2003). Who Plays Client? Collaborating With Theatre Departments To Enhance Clinical Psychology Role-Play Training Exercises. *Journal of Clinical Psychology*, 59, 363-368.
- Rances, J. N. (2005). *Student Perceptions Of Improving Comprehension Through Drama As Compared To poetry Andfiction In College English Freshman Composition Courses*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Widener University, Chester, PA.
- San, İ. (1996). Yaratıcılığı Geliştiren Bir Yöntem Ve Yaratıcı Birey Yetiştiren Bir Disiplin: Eğitsel Yaratıcı Drama. *Yeni Türkiye Dergisi* 2(7), 148-160.
- Selvi, K. (1999). Yaratıcı Drama Yönteminin Eğitimde Kullanılması. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11, 301-308.
- Uşaklı, H. (2011). *Drama ve İletişim Becerileri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Üstündağ, T. (2004). *Yaratıcı Drama Öğretmenimin Günlüğü* (6. Baskı), Ankara: Pegem A Yayınları.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com
tel: +90 505 7958124e-mail: editor@rumelide.com,
phone: +90 505 7958124

- Wardrope, W. J. (2002). Department Chairs' Perceptions of İmportance of Business Comuncations Kills. *Business Communication Quarterly*, 65(4),60-72. Washington.
- Yalçın, S. ve Şengül, M. (2007). Dilin İletişim Süreci İçerisindeki Rolü Ve İşlevleri.*Turkish Studies / Türkoloji Aratırmaları*, 2(2), 749-769.
- Yassa, N. A. (1997). *A Study Of The Effect Of Drama Education On Social Interaction In High School Students*. Unpublished Doktoral Dissertation, Ontario: Lakehead University.
- Yassa, N. (1999). High school students' involvement in creative drama: The effects on social interaction. *Research in Drama and Theatre in Education*, 4(1), 37-51.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8.baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, B. (2003). Toplumsal İletişim ve Kütüphane. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 20(2), 20, 11-29.

Adres | Address

RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi | RumeliDE Journal of Language and Literature Studies

e-posta: editor@rumelide.com | **e-mail:** editor@rumelide.com,
tel: +90 505 7958124 | **phone:** +90 505 7958124